

NOVIOTECTO

Vision of Building and Environment

Robert Geurten

Het doel van NOVIOTECTO

Inleiding

Alvorens *het doel* te omschrijven waar NOVIOTECTO naar streeft, zal eerst *het inzicht* verduidelijkt worden. Dat begint met algemene constatering.

Het wonen, het werken of het op een andere wijze verblijven, vindt plaats in bouwwerken of in een ruimteomgeving, welke gerelateerd is aan bouwwerken. De meest uiteenlopende bouwwerken in ons dagelijks leven: verschillend in gebruik; verschillend in bouwperiode; verschillend in stijl; verschillend in schaal, ruimte, vorm, materiaal en constructie...

Het wonen of het verblijven is één van de basisbehoeften van de mensheid. Om deze basisbehoeften "vorm" te geven worden bouwwerken opgericht. Het bouwen is het fenomeen dat hier zorg voor draagt. Architectuur is het fenomeen, dat een bouwwerk een *kunstzinnige* betekenis geeft, hetgeen is af te leiden uit een synoniem dat steeds minder gebruikt wordt: Bouwkunst.

Gaat het bij architectuur alleen om de kunstzinnige betekenis? Bouwt architectuur anders? Hoe benoemen wij bouwwerken zonder een kunstzinnige betekenis en waar worden deze dan door gekenmerkt? Wat is kunstzinnigheid? Wie bepaalt dat bouwwerken kunstzinnig of architectuur "zijn"? ...Wat is architectuur?...

Vragen waar de meest uiteenlopende antwoorden op gegeven worden. Het feit dat er geen eenduidig antwoord gegeven wordt is de reden dat er "iets niet klopt"...Architectuur is toch voor een ieder en zal toch voor een ieder duidelijk moeten zijn?!

Architectuur omvat *vele diverse, uiteenlopende en verschillende aspecten*, die het opstellen van een definitie feitelijk onmogelijk maakt. Zo omschrijft de Franse architectuurtheoreticus Quatremère de Quincy in zijn in 1832 uitgegeven Dictionnaire historique d'architecture in ruim 12 pagina's het onderwerp Architectuur. Maar is hieruit een of dé definitie van architectuur te herleiden?

Wij leven nu in een tijd waarin geheel nieuwe aspecten aan de orde zijn en wij onderdeel zijn van andere benaderingen of levensbeschouwingen. Een tijd die gekenmerkt wordt door een overheersende en bepalende westerse modernistische cultuur: een cultuur die worstelt met "het maakbare"; een worsteling met haar "Zijn"Een worsteling met de door haar zelf uitgedragen aspecten als: vernieuwingsdrang, innovatie en uniciteit. Een worsteling van het mens zijn: *égalité, fraternité et liberté*...? Een worsteling die ook zijn weerslag heeft op het bouwen en architectuur...

Zit het ontbreken van een juiste of bepalende definitie/omschrijving, de diversiteit van de meest uiteenlopende architectuurtheorieën én de modernistische vernieuwings- en innovatiedrang, het bouwen en architectuur niet in de weg? Is een verwijzing naar... Liefde.. in dit verband niet treffend? Is Liefde te vangen in een definitie of theorie of in een "drang van vernieuwing en innovatie" ...? Is de Poëzie van Liefde niet haar alom aanwezige "Zijn"?; voor een ieder...? Zo ook architectuur?

Andere culturen interpreteren het bouwen en architectuur juist als het één en hetzelfde fenomeen, dat een directe afstemming heeft met het dagelijks leven...Zij zijn niet met definities of onderscheidingen bezig, omdat zij een levensbeschouwing hebben die gebaseerd is op een aspect, welke de westerse cultuur heeft verloren...

In mijn overtuiging ligt het onvermogen van de westerse modernistische cultuur juist in het niet benoemen, ontwijken en betrekken van dát aspect...

Spiritualiteit...

ofwel Het Onbenoembare... Ofwel ..Liefde? !

Hét ontbrekende aspect, dat een ieder de mogelijkheid geeft van het ervaren, het beleven en het begrijpen *van het leven en daardoor* van het bouwen en architectuur: daar gaat het uiteindelijk om.

Spiritualiteit / Het Onbenoembare is niet te vatten in een definitie. Het is dan ook hierin gelegen dat architectuur niet te definiëren is.

Spiritualiteit is een fenomeen waarin ratio, gevoel, mystiek, symboliek, logica, het individu en verbondenheid bij elkaar komen. Het is het lichaam, ziel, geest van de mens en de verbondenheid met Natuur, Kosmos en de ander. Intuïtie van de mens is het medium hiertoe in ervaren, beleven en begrijpen. Spiritualiteit is géén synoniem voor religie. Een religie is een aspect in spiritualiteit, gevat in een dogma. Spiritualiteit is onbenoembaar en vormt de essentie in ons doen en laten; ons leven...Spiritualiteit geeft aan dat "iets" juist is, of dat "iets" klopt zonder het te kunnen benoemen.

Hoe kunnen wij spreken over architectuur, als de essentie ontbreekt of als de essentie niet ervaren, beleefd of begrepen wordt?

Het is door spiritualiteit dat de ziel "spreekt". Het negeren van spiritualiteit maakt dat de modernistische architectuur *zielloos* is. In de volksarchitectuur is een *ziel* te herkennen, te ervaren en te beleven.

Architectuur is, door zijn *publieke én private* afstemming, voor een ieder: de mens. Met deze stelling in het achterhoofd, komt het ontbrekende aspect in een ander daglicht te staan en kan het niet anders dan leiden naar de essentie van het bouwen en architectuur... Een aspect met verwijzing naar een citaat van de voetballer Johan Crujff: "Je ziet het pas, als je het door hebt...".

Het doel van NOVIOTECTO

Een Manifest om voor een ieder te komen tot een omgeving die weer **leefbaar** is.

Het doel kan alleen bereikt worden door de essentie onder ogen te zien.

De essentie is enkelvoudig, maar manifesteert zich in een diversiteit van verschillende aspecten. Deze aspecten bepalen het bouwen en architectuur en geven een aanzet naar leefbaarheid:

Aspecten van Architectuur

De Romeinse bouwmeester/architect Vitruvius benoemt in zijn uitgave *De Architectura Libri Decem* de essentie van / in het bouwen / architectuur - een **triade**:

- **VENUSTAS** (schoonheid)
- **UTILITAS** (doelmatigheid)
- **FIRMITAS** (stevigheid, duurzaam)

Van oorsprong is deze triade onderdeel van een Klassieke vormtaal én het traditionele bouwen/architectuur (vernacular architecture/arquitectura popular): architectuur als Kunst van / in het bouwen: Bouwkunst

De triade van Vitruvius zijn de hoofdaspecten. Hoe deze vorm krijgen wordt bepaald door zeven aspecten:

1. **Bouwen**
2. **Ruimte, vorm en licht**
3. **Betekenis**
4. **Kunst/Poëzie**
5. **Genius Loci**
6. **Identificatie**
7. **Triade van "werking"**

Deze aspecten zijn in loop der tijd gevormd vanuit traditie (waar Vitruvius onderdeel van is) en logische/betekenisvolle vernieuwende ontwikkelingen.

In bovenstaande wordt de triade van Vitruvius en de zeven aspecten benoemd (...een symboliek met het sprookje Sneeuwwitje en de zeven dwergen ...???).

Het laatste aspect: de triade van "werking" is het minst "grijpbare"/tastbare aspect, maar vormt wel de essentie in het *ervaren, beleven en begrijpen...*

Een aspect welke (nog) niet onderkend wordt in de bouwwereld en bij architecten in het bijzonder. Intuïtief wordt door velen "werking" onderkend, maar door het irrationele karakter niet uitgesproken: deels door onwetendheid en deels door een modernistische en wetenschappelijke levensbenadering, waarin (nog) geen plaats is voor een dergelijk fenomeen.

Gezien de essentie is het juist noodzakelijk om het wél uit te spreken of in ieder geval te (h)erkennen. Op welke wijze is een kwestie van openstaan, onderzoek en luisteren naar intuïtie: onderzoek naar onze westerse roots én onze niet- westerse roots. De laatste geven een aanzet door geomantische fenomenen als FENG SHUI en VASTU SHASTRA te bestuderen. Het gaat er niet om deze letterlijk toe te passen: het gaat erom deze trachten te begrijpen en af te stemmen op jezelf en omgeving. Voor een architect/ontwerper heeft dit een afstemming op zijn of haar ontwerp, inzicht in het bouwproces, houding naar de ander/het publiek en de omgeving.

Overwegingen

Het ontwerp en uitwerking daarvan in al zijn facetten is het wezenlijke fenomeen voor het bouwproces én het proces daarna: het gebruik en beheer. Wil men een voor de mens en samenleving *harmonisch* bouwwerk tot stand brengen, dan zal de triade van Vitruvius en de zeven aspecten "ingebed" dienen te zijn in het ontwerp op een - om een bijzondere uitdrukking van de Nederlandse architect Aldo van Eyck te gebruiken - *evenwaardige* wijze. De zeven aspecten vormen de potentie tot bloei. De Natuur toont ons een vergelijkbare potentie in de voortzetting van de soort. De plant als voorbeeld: in het zaad zijn alle toekomstige ontwikkelingen "ingebed" op een harmonische wijze. De levensvatbaarheid van de plant is gewaarborgd. Naast het afstemmen op het programma van eisen van de bouwheer is dit afstemmen op de "inbedding" het grote zoeken van de architect in het ontwerp...In "werking" wordt de juistheid van het ontwerp ervaren: dat het "klopt". Dát is de aanzet naar leefbaarheid- los van sociale-, economische en culturele aspecten én.. los van het aspect *schoonheid*.

Schoonheid -aesthetica- op zich is geen aanzet naar leefbaarheid. Schoonheid wordt veelal beschouwd als het "mooi zijn". Mooi is altijd een subjectief aspect. In relatie met de Klassieken heeft schoonheid meer een relatie in de *harmonie en orde*: daarin zit het karakter

van de Klassieke Architectuur. Als dat bereikt is dan wordt het als "mooi" ervaren door de mens. Het "mooi zijn" in de modernistische benadering heeft deze relatie niet meer: het is verworden in een identificatie: persoonlijk/individueel. Men beschouwt mooi en lelijk als "harde" ijkpunten: "iets" is mooi of "iets" is lelijk. Een "beetje" mooi of een "beetje" lelijk vertroebelt de identificatie en wordt dan ook niet benoemd. In traditie heeft schoonheid (het mooi zijn) altijd een relatie met een geheel van factoren en niet van één factor op zich. Schoonheid was een vanzelfsprekendheid die nagestreefd werd, omdat dát verbonden was met harmonie. De kunstuiting van een cultuur werd/wordt gekenmerkt door haar symboliek (brug tussen spiritualiteit en dagelijks leven) en harmonie in een "eigen" schoonheid en diversiteit.

Architectuur heeft in traditionele context betekenis als de Kunst in/van het bouwen (Art of Building). De westerse moderniteit heeft architectuur een betekenis gegeven, die "botst" met de traditie: architectuur is verworden tot een modebegrip: **DESIGN** - een abstract, pretentius en autonoom fenomeen, werkend door impulsen van innovatie, progressiviteit, uniciteit, individualiteit (ego/ijdelheid) en sinds enige tijd een "werking" vanuit - een nieuw begrip - duurzaamheid...

DESIGN laat géén transformatie toe: transformatie is juist hét aspect van leefbaarheid (Natuur/Kosmos). *Het bouwwerk is een autonoom object geworden; betekenisloos én zielloos. Zo het bouwwerk; zo - wat men benoemt als- architectuur -*. De modernistische architect is feitelijk geen architect, maar een *Bouwdesigner* (Building Designer)...en creëert *Bouwdesign* (Building Design). Een architect heeft vanuit de traditie direct contact met het bouwen/de bouwplaats; de Bouwdesigner ontwerpt en laat de uitvoering over aan de aannemer/bouwbedrijf en verliest hiermee het contact met het bouwen/de bouwplaats. In dat opzicht is de auto-industrie consequent en verder ontwikkeld; daar heeft de ontwerper/designer een team dat nauw *samenwerkt* met het productie-team.

Design is een fenomeen die uit is op een *andere* werking: de "werking" - het benadrukken van een **effect (effecten) en principes** met betekenis voor slechts een klein deel van de samenleving: welke beter benoemd kan worden als *architectuur voor architecten*. Dit wordt in stand gehouden door het architectuuronderwijs, vakliteratuur (monografieën en tijdschriften), symposia, exposities én de beroepsgroep. Er is een cultuur binnen een cultuur ontstaan: een *architectuur cultuur; onbereikbaar voor de gewone mens*.

De modernistische architect en andere bouw betrokkenen realiseren zich niet dat de door de Moderniteit opgelegde aspecten van innovatie, progressie en het unieke reeds onderdeel is van elk bouwproces (mits er op een *juiste wijze* gebouwd wordt)...Een vaststelling die volgt uit traditie en de daarmee samenhangende, de vernacular architecture. Dit houdt overigens niet in dat ik pleit voor de bouworganisatie van bouwmeester en de diverse gilden.

Architectuur kan alleen betekenis hebben als het kunstzinnige/poëtische aspect **tevens** een afstemming heeft op de samenleving...als *het ervaren, beleefd en begrepen* wordt door de mens. Dat kan als de individuele kunstuiting in een *juiste* intentie (*goede* intentie is niet voldoende) gevormd wordt: met betekenis voor de architect/ontwerper als individu/ voor zichzelf en tegelijk met betekenis van de kunstuiting voor de samenleving / voor een ieder. In de *juiste* intentie is het ook niet nodig om bewust voor de samenleving te handelen: die verbondenheid is er al. Dat is nu juist datgene wat het traditionele ambacht en vakmanschap kenmerkt.

Als het blijkt dat een betekenis *bijzonder* is - bijzonder in behoefte/herkenning, ontwikkeling of groei in een samenleving - dan kan dat slechts als *uniek* worden beschouwd...

Bouwen is een proces, dat altijd aanvangt met een intentie. In hoeverre dat zal leiden tot architectuur zal blijken indien het bouwwerk betekenis heeft. De betekenis blijkt als het bouwwerk beleefd, ervaren, begrepen wordt door:

1. degene die opdracht geeft het bouwwerk op te richten (de bouwheer); als privaat aspect
én
2. de samenleving; als publiek aspect

Hoedanigheden in het bouwen zijn divers, maar hebben altijd een relatie met de samenleving. Daarin onderscheiden zich kleine - en grootschalige - private en publieke hoedanigheden of instituties. Traditioneel wordt architectuur niet voor niets beschouwd als *toegepaste* kunst; dus geen kunst zonder meer. Het gebruik/ de toepassing (pragmatische aspecten) voor de samenleving heeft een evenwaardige betekenis als het kunstzinnige aspect van het bouwen. Bouwen in het samenkomen van rationele en irrationele aspecten: Kunde én Kunst.

Organisatorisch wordt het bouwproces gevormd door drie instanties: de bouwheer, de architect en de uitvoerder van het bouwwerk: de aannemer/bouwbedrijf. De architect/ontwerper is hierin meer een katalysator, tenzij de architect/ontwerper de rol van ontwerper en uitvoerder op zich neemt; een rol als leidinggevende. Dat laatste was in de traditie gebruikelijk en toont de verantwoordelijkheid van de architect/ontwerper voor de uitwerking van het ontwerp naar de bouwheer én de samenleving. De architect meette zich een bescheiden rol aan: hij realiseerde zich dat zijn rol afhankelijk was van alle bouw betrokkenen... Voor de meerderheid van bouwwerken is de architect zelfs onbekend.. Het bouwwerk had/heeft zijn beoogde doel: dat was/is voldoende!

De realisatie van een bouwwerk komt voort uit het belang en/of behoefte van de bouwheer. De bouwheer heeft de grootste verantwoordelijkheid in het bouwproces: daar start immers de intentie. Waar is deze intentie op afgestemd, waar is de intentie van de architect op afgestemd?.....In de meeste gevallen op eigen profijt en ego/ijdelheid en NIET op de mens en samenleving...! Desastreus voor private en publieke bouwwerken, maar nog desastreuzer voor de grootste publieke institutie, die het private dient: het WONEN ofwel HUISVESTING...

Het is overigens de vraag in hoeverre er in de *modernistische benadering* sprake kan zijn van architectuur in HUISVESTING. Hoe kan een ontwerp vooraf afstemming hebben in betekenis en kunstuiting voor toekomstige bewoners die NIET gekend zijn? Hebben zij zelf nog de mogelijkheid om hun individuele behoeften/kunstuitingen vorm te geven? Of anders beschouwd: hoe onderscheidt architectuur zich op een zekere manier in het private (huisvesting) en het publieke ? Meer in de lijn van de Nederlandse architect John Habraken. Hij onderscheidt dat resp. als "alledaagse" architectuur en "bijzondere" architectuur. John Habraken heeft overigens een zeer belangrijke bijdrage geleverd met zijn (woningbouw) visie over het bouwen en architectuur met de fenomenen "dragers" en "inbouw" en zijn zoektocht naar een methodologie en de introductie van het begrip "field" (zie GALERIE).

Moderniteit beschouwt woningbouw (huisvesting) als architectuur; haar opgedrongen modernistische kunstzinnigheid *voor* de toekomstige bewoner/gebruiker : een ijdel en dictatoriaal trekje van Moderniteit.

Is het te veel gevraagd om te bouwen vanuit een *ethisch besef*- voor zowel *private als publieke bouwwerken*-? De *juiste* intentie zal dan blijken als het bouwwerk bij ingebruikname en

toekomst betekenis heeft en de triaden in acht heeft genomen: dus dan te spreken over architectuur. Heeft het bouwwerk géén betekenis? Dan is het slechts een bouwwerk of een gebouw...

Een betekenisvol bouwwerk zal niet verpauperen: daar hecht men waarde aan. En andersom: als het bouwwerk geen betekenis meer heeft, dan zal het getransformeerd worden, verpauperen of gesloopt worden. De "poëzie van de ruïne" is een bijzondere vorm van verpaupering. Traditionele culturen zijn hierin altijd duidelijk. Moderniteit kan hier niet mee omgaan; die laat betekenisvolle bouwwerken verpauperen of slopen: zelfs "hun eigen" betekenisvolle bouwwerken; zoals is gebeurd met het roemruchte bouwwerk van Jan Duiker in Hilversum: Zonnestraal...Niet gesloopt, maar werd krampachtig "naar huidige tijd" gerenoveerd...in de geest van een restauratie... Moderniteit kent geen "poëzie van de ruïne" ...en verloochent feitelijk zichzelf.

Transformeren is - zoals ik al aangaf - geen aspect in moderniteit...In het kader van Duurzaamheid worden grote betogen opgesteld over transformatie. Al haar betogen gaan voorbij aan de essentie en zijn en blijven daardoor oppervlakkig en betekenisloos: de tragiek van het modernisme....

In dat verband wil ik nog een opmerking plaatsen over de *kwaliteit* van het bouwen en architectuur in relatie met de twee triaden. *Perfectie* is een kwaliteit om na te streven. Wij mensen hebben onze beperkingen, ondanks het vakmanschap en intenties. Deze zullen doorwerken in het bouwen en architectuur. Daarnaast speelt een financieel aspect en kwaliteit. Kwaliteit is aandacht in mens/ambacht, tijd en materialen; aspecten welke respect benodigen en waarmee moderniteit worstelt...(vooral de Hollandse Moderniteit "voor een dubbeltje op de eerste rang"..). Kwaliteit kent zijn prijs...! In materialen als in de professie..

De grote uitdaging blijft vooraf de kwaliteit en financiën van het bouwen op elkaar af te stemmen; dit heeft altijd zijn uitwerking op de uiteindelijke kwaliteit van het bouwwerk. Architectuur is dan ook niet altijd hét perfecte bouwwerk...

Stedenbouw/ Urbanisme

Tot nu toe ben ik alleen ingegaan op de fenomenen het bouwen en architectuur.

Stedenbouw/urbanisme is een ander fenomeen welke gerelateerd is aan het bouwen en architectuur: in een grotere schaal en in relatie met omgeving/landschap en inrichting (ruimtelijke ordening/planologie /infrastructuur/ verkeerstechniek/ kadaster / weg- en waterbouw). Ook hier blijkt de westerse modernistische cultuur te falen, omdat stedenbouw/ruimtelijke ordening in dezelfde benadering wordt bedreven als het bouwen en architectuur. Het is nog desastreuzer vanwege de schaalvergroting en de directe en langdurige uitwerking voor de samenleving. Ook hier zijn de triade van Vitruvius en de zeven aspecten aan de orde, al is het in een ander verband. De modernistische cultuur tracht een zekere grens te stellen tussen het bouwen/architectuur en stedenbouw, maar loopt ook hier stuk op haar benadering. Het zijn m.n. de Italiaanse architect Aldo Rossi en de Luxemburgse architecten Rob en Leon Krier die, resp., in de jaren 60 en 70 van de vorige eeuw dit op een overtuigende wijze hebben verwoord, in de publicaties *L'Architettura Della Citta* (1966), *Stadtraum* (1975) (*Urban Space* 1979) en *The Reconstruction Of The City* (1978).

"Men" heeft ook hier de traditie genegeerd; het fenomeen DESIGN heeft ook hier zijn weerslag gekregen...Hoe meer een omgeving onderdeel is van DESIGN, hoe minder een omgeving leefbaarder wordt. De omgeving wordt ipv een diversiteit in een gemeenschappelijke taal een diversiteit van individuele talen...

Eén van de hoofdaspecten voor een urbane context is de mogelijkheid tot een spontane transformatie, dwz de context respecteren en op een logische/noodzakelijke wijze aanpassen in afstemming met sociale, economische en culturele ontwikkelingen. Zo zijn alle traditionele woonomgevingen in de wereld gegroeid. Urbane opzet in rasterpatronen met regelmatige kavels (een zekere vorm van DESIGN) werden door spontane ontwikkelingen getransformeerd in onregelmatige kavels en bouwwerken, hetgeen een impuls tot leefbaarheid werd of anders gezegd: leefbaar gemaakt tot een zekere schaal/grootte bereikt was (letterlijk in grootte van de stad en figuurlijk in de sociale/culturele context). Naast pragmatische factoren speelden in het landschappelijke en urbane juist *geomantische* factoren! : het vermogen tot leefbaarheid. Wij zijn dát vermogen tot leefbaarheid ook hier kwijt geraakt...

Een geheel ander fenomeen speelt zich af in de sloppenwijken van vele vooral niet-westerse culturen: de BIDONVILLES, SHANTYTOWNS, FAVELAS... In de ontwikkelingen van

deze fenomenen is welk stedenbouwkundige theorie en geomantie niet meer aan de orde: daar is een *ander* krachten- en transformatie systeem aan de orde. Gezien de omvang en betekenis is juist in deze fenomenen een inzicht en studie noodzakelijk om *te begrijpen, te ervaren en te beleven* wat daar plaats vindt!... Daar liggen ook lessen van de toekomst!!!

Zie hier een Grote Uitdaging; een uitdaging die NOVIOTECTO oppakt...Een *nieuw* besef... Een *(her)nieuwde* benadering. *Nieuwe* vormen van organisatie in het bouwproces. *Nieuwe* vormen van het bouw - en architectuuronderwijs...Een *nieuw* besef van materialen en haar wezenlijke kwaliteiten (een besef die in traditionele culturen vanzelfsprekend was): de eerste aanzet naar vakmanschap. Een *Nieuwe* benadering van het bouwen /architectuur: respect voor elkaar, elkaars vakmanschap, respect voor de omgeving, een besef van kwaliteit en de aanzet naar leefbaarheid! Het begrip duurzaamheid niet meer benoemen is al een stap...En.. een *nieuwe* dimensie van de *architect*...een *noviotect*?

De basis wordt gevormd in een nieuwe benadering van de wetenschap en spiritualiteit:

Een nieuwe horizon: wetenschap geworteld in spiritualiteit

In een tijd waarin wetenschap en technologie vaak worden gezien als hoogste maatstaf, groeit het besef dat deze weg onvolledig is. De kern van de huidige crises – ecologisch, sociaal en existentieel – ligt in het vergeten van de spirituele dimensie.

De boodschap is eenvoudig en krachtig:

Wetenschap heeft slechts blijvende betekenis wanneer zij ingebed is in spiritualiteit, het overkoepelende geheel dat de mens, de natuur en de kosmos verbindt.

Waar de moderniteit probeerde te bouwen zonder geest, ontstond leegte en fragmentatie. Maar juist nu wordt duidelijk: de wetenschap zelf zoekt – vaak onbewust – naar eenheid, harmonie en zin. Dit verlangen wijst naar spiritualiteit als fundament.

Een visioen voor de toekomst

Wanneer moderniteit en wetenschap hun plaats hervinden binnen een spiritueel geheel, ontstaat de mogelijkheid van een werkelijk betere wereld:

- Onderwijs dat hoofd én hart vormt.
- Economie die draait om welzijn in plaats van winst.
- Technologie die in harmonie werkt met mens en aarde.
- Samenleving die zorg draagt voor komende generaties.

Oproep

De tijd is rijp om dit inzicht te omarmen. Laten we moderniteit niet verwerpen, maar heroriënteren. Wetenschap blijft onmisbaar, maar slechts als dienaar van het grotere geheel. Dan pas kan vooruitgang leiden tot wijsheid, verbondenheid en vrede.